

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

DISEC

Zákaz autonomních zbraňových systémů

Autor: Filip Jelínek
Imprimatur: Vojtěch Bahenský, Michal Říha
Jazyková úprava: Jakub Kopřiva, Bára Bečvářová
Grafická úprava: Jan Hlaváček

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XX. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2014

Asociace pro mezinárodní otázky
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz
IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

1 Úvod

Technologický pokrok v oblasti vojenství a informačních technologií umožnil v posledních letech vývoj a produkci bojových prostředků disponujících určitou mírou autonomie¹. V současnosti se veřejné diskuze soustřeďují především na otázku dronů². Pozornost světového společenství se však začíná upírat k problematice vojenských robotů obecně, a zejména k takzvaným smrtícím autonomním zbraňovým systémům. Svými odpůrci jsou označovány jako „zabijácké roboty“, neboť mají být v různé míře schopny samostatného rozhodování o použití své vojenské síly. V některých případech mohou být i zcela nezávislé na lidském operátorovi. Takové zbraňové systémy dosud nebyly nasazeny, ale k jejich vývoji směřuje hned několik států³. Zástupci nevládních organizací považují za nezbytné, aby byla otázka autonomních zbraní co nejdříve prodiskutována, a to zejména s ohledem na její právní, etické a bezpečnostní aspekty, z této diskuze by pak měly být také vyvozeny patřičné závěry.

V září 2009 vznikl Mezinárodní výbor pro kontrolu robotických zbraní (International Committee for Robot Arms Control, dále ICRA) sestávající se z expertů na robotiku, mezinárodní právo, bezpečnostní otázky a další související problematiku⁴. V dubnu roku 2013 pak byla z iniciativy Human Rights Watch (dále HRW) zahájena kampaň Stop Killer Robots sdružující 53 nevládních organizací z 25 států světa, která má být platformou pro koordinaci akademických a občanských aktivit. Jejím hlavním cílem je co nejrychleji dosáhnout preventivního zákazu autonomních zbraňových systémů⁵.

Od 13. do 16. května 2014 se uskutečnilo neformální setkání expertů v ženevském sídle OSN pod patronací Úmluvy o některých konvenčních zbraních (Convention on Certain Conventional Weapons, dále CCW či CCWC)⁶. Jednalo se o první expertní setkání s mandátem pro autonomní

1 Nezávislost, funkční samostatnost; z řeckého *autonomía*, složeniny z *auto* („sám“, „vlastní“) a *nomos* („zákon“, „zvyk“). Viz <<http://portal.uw.edu.pl/web/approval/autonomni>>.

2 Bezpilotní letoun; z anglického drone, někdy také UAV z anglického Unmanned Aerial Vehicle.

3 DOCHERTY, Bonnie. HUMAN RIGHTS WATCH. *Losing humanity: the case against killer robots* [online]. New York, N.Y.: Human Rights Watch, 2012 [cit. 2014-07-06]. ISBN 15-643-2964-X. Dostupné z: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/arms1112_ForUpload.pdf>.

4 INTERNATIONAL COMMITTEE FOR ROBOT ARMS CONTROL. Who We Are. International Committee for Robot Arms Control [online]. [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <<http://icrac.net/who/>>.

5 STOP KILLER ROBOTS CAMPAIGN. Who We Are. Campaign to Stop Killer Robots [online]. [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <<http://www.stopkillerrobots.org/coalition/>>.

6 Plným názvem Úmluva o zákazu nebo omezení užívání některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mít nerozlišující účinky (Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain

zbraňové systémy a zúčastnili se jej zástupci vlád, nevládních organizací a akademické sféry. Očekává se, že další výroční setkání CCW připravované na listopad 2014 může obnovit mandát pro jednání expertů, či jej dokonce posunout do fáze formálních vyjednávacích procesů o doplnění úmluvy – vše ovšem závisí na pozicích smluvních stran CCW⁷. Tato agenda zároveň spadá do působnosti Prvního výboru Valného shromáždění OSN (DISEC) a Rady pro lidská práva (HRC).⁸

2 Definice

Pojmosloví související s problematikou autonomních zbraňových systémů není dosud pevně vymezeno. Terminologie užívaná nevládními organizacemi se v určitých detailech liší a na nejasnosti stran jednotlivých pojmů bylo poukazováno i v průběhu ženevského expertního setkání.⁹

HRW považuje za roboty přístroje, které mají schopnost vnímat a jednat na základě toho, jak jsou naprogramovány, a mají určitou míru autonomie, mohou tedy operovat nezávisle, bez přímé lidské kontroly¹⁰. Robotické zbraně bez lidské posádky můžeme rozdělit do tří kategorií, a to v závislosti na úrovni zapojení lidského operátora do jejich činnosti, neboť míra jejich autonomie se může dramaticky lišit:¹¹

Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects). Viz [http://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/4F0DEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument](http://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/4F0DEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument) >.

7 STOP KILLING ROBOTS CAMPAIGN. First UN meeting on killer robots. Campaign to Stop Killing Robots [online]. 2014-05-05 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://www.stopkillerrobots.org/2014/05/ccwun/> >.

8 SAUER, Frank. *Banning Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS): The way forward*. International Committee for Robot Arms Control [online]. 2014-06-13 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://icrac.net/2014/06/banning-lethal-autonomous-weapon-systems-laws-the-way-forward/> >.

9 THE UNITED NATIONS OFFICE AT GENEVA. Report of the 2014 informal Meeting of Experts on: Advanced version [online]. 2014 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: [http://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/350D9ABED1AFA515C1257CF30047A8C7/\\$file/Report_AdvancedVersion_10June.pdf](http://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/350D9ABED1AFA515C1257CF30047A8C7/$file/Report_AdvancedVersion_10June.pdf) >.

10 DOCHERTY, Bonnie. HUMAN RIGHTS WATCH. *Losing humanity: the case against killer robots* [online]. New York, N.Y.: Human Rights Watch, 2012 [cit. 2014-07-06]. ISBN 15-643-2964-X. Dostupné z: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/arms1112_ForUpload.pdf >.

11 V tomto kontextu se lze setkat s pojmem OODA Loop – rozhodovací proces založený na pozorování, orientaci, rozhodnutí a akci (observe, orient, decide, act). V těchto jednotlivých fázích je pak možno hodnotit míru autonomie.

- Human-*in*-the-Loop Weapons – roboty, které mohou vybírat cíle a uplatňovat svou sílu pouze na základě operátorova rozhodnutí,
- Human-*on*-the-Loop Weapons – roboty, které mohou vybírat cíle a uplatňovat svou sílu pod dohledem operátora, který může zvrátit jejich akce,
- Human-*out-of*-the-Loop Weapons – roboty, které mohou vybírat cíle a uplatňovat svou sílu bez operátorova zásahu či interakce s ním.

Pojem plně autonomní zbraň odkazuje na první pohled na out-of-the-loop systémy. Nicméně i některé on-the-loop systémy jsou kvůli omezenému dohledu operátora prakticky na úrovni out-of-the-loop zbraní, a mohou tak být považovány za plně autonomní zbraně.

Pojem plně autonomních zbraní (fully autonomous weapons) sám o sobě je dle HRW prakticky synonymní s označením zabijácké roboty (killer robots) a smrtící autonomní roboty (lethal autonomous robots)¹².

Definice Mezinárodního výboru pro kontrolu robotických zbraní uvádí, že autonomní zbraňové systémy jsou takové zbraně, které operují bez lidské kontroly či dohledu, po delší čas a v dynamickém, nestrukturovaném a otevřeném prostředí. Jinými slovy, jsou to mobilní zbraňové systémy vybavené senzory a rozhodovacími algoritmy umožňující jim řídit sebe sama. Pokud mají schopnost identifikovat, sledovat a zaútočit na lidské či jiné živé cíle, přidáváme k nim přívlastek smrtící¹³ – smrtonosné autonomní roboty (lethal autonomous robots, LARS) a smrtící autonomní zbraňové systémy (lethal autonomous weapon systems, LAWS). Poslední označení pro své potřeby začala využívat CCW (a tedy i zmíněné ženevské setkání)¹⁴.

12 DOCHERTY, Bonnie. HUMAN RIGHTS WATCH. *Losing humanity: the case against killer robots* [online]. New York, N.Y.: Human Rights Watch, 2012 [cit. 2014-07-06]. ISBN 15-643-2964-X. Dostupné z: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/arms1112_ForUpload.pdf

13 Jak vyplývá z předchozího odstavce, HRW ve své publikaci ztotožňuje smrtící autonomní roboty s autonomními zbraněmi/zbraňovými systémy bez ohledu na jejich zacílení na lidské či jiné živé cíle.

14 SAUER, Frank. Banning Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS): The way forward. International Committee for Robot Arms Control [online]. 2014-06-13 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://icrac.net/2014/06/banning-lethal-autonomous-weapon-systems-laws-the-way-forward/>.

3 Částečně autonomní zbraňové systémy¹⁵

Současná úroveň technického vývoje již nyní umožňuje mnoha zemím nasazovat částečně autonomní zbraňové systémy. Stále však hovoříme pouze o částečné autonomii, neboť plné autonomie v této oblasti ještě nebylo dosaženo.

3.1 Obranné částečně autonomní systémy

Obranné částečně autonomní zbraňové systémy (někdy také automatické obranné systémy) jsou schopny detekovat přicházející hrozby, zejména nepřátelské rakety, a automaticky je eliminovat. Tyto systémy operují relativně nezávisle a zásah člověka je omezen na potvrzení (v některých případech naopak jen na zrušení) akce, a to v řádech několika vteřin. Je otázkou, zda je nenazývat spíše automatickými než autonomními. Nejsou samy o sobě pohyblivé a jsou navrženy k obranným účelům.

MK 15 Phalanx vyvinutý ve Spojených státech byl jedním z vůbec prvních takových systémů (nasazen byl již v 80. letech) a jeho modifikace jsou dodnes využívány námořnictvem USA a jeho spojenců. Jejich úkolem je automaticky vyhledat, vyhodnotit, sledovat a zničit protilodní střely či útočící letouny. Jednou z pozemních modifikací Phalanxu je systém C-RAM, který byl nasazen v roce 2005 v Iráku. Známým příkladem částečně autonomního systému je rovněž protiraketový systém PATRIOT¹⁶.

I další státy postupně vyvinuly srovnatelná obranná zařízení. Izrael s americkou pomocí nasadil protiraketový systém Iron Dome zaměřený na automatickou likvidaci střel středního doletu vypouštěných z pásma Gazy. Také německá armáda má k dispozici pokročilý systém protivzdušné obrany, NBS Mantis, není přitom jisté, zda tento systém umožňuje operátorovi situaci pouze monitorovat, nebo i případnou obrannou reakci zastavit.

¹⁵ Celá kapitola vychází z knihy DOCHERTY, Bonnie. HUMAN RIGHTS WATCH. *Losing humanity: the case against killer robots* [online]. New York, N.Y.: Human Rights Watch, 2012 [cit. 2014-07-06]. ISBN 15-643-2964-X.

Dostupné z: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/arms1112_ForUpload.pdf>.

¹⁶ Banning Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS): The way forward. SAUER, Frank. INTERNATIONAL COMMITTEE FOR ROBOT ARMS CONTROL. International Committee for Robot Arms Control [online]. 2014-06-13 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <<http://icrac.net/2014/06/banning-lethal-autonomous-weapon-systems-laws-the-way-forward/>>.

3.2 Smrtící částečně autonomní systémy

Další kategorií již existujících zbraní jsou systémy, které jsou, na rozdíl od stacionárních obranných prostředků zaměřených zejména na likvidaci útočících raket (nikoli osob), schopny pálit na živé cíle. Stále však zůstávají v kategoriích in-the-loop a on-the-loop robotů.

Jižní Korea v roce 2010 nasadila stacionární strážný systém SGR-1S u demilitarizované zóny na hranici s KLDK. Tento systém je schopen detekovat blížící se útočníky na vzdálenost až dvou mil a uvědomit o nich velení, jež může rozhodnout o spuštění kulometné či granátové palby. V současnosti je systém závislý na lidském úsudku, ale dle některých zdrojů má předprogramován rovněž automatický mód, v němž může jednat zcela nezávisle¹⁷. Izrael nasadil v principu obdobného strážného robota na hranicích s pásmem Gazy, ale i jeho akce jsou podmíněny předchozím souhlasem velení. Izraelské obranné síly disponují také mobilním patrolujícím robotem Guardium schopným nést zbraně a případně „autonomně vykonat misi“.

3.3 Částečně autonomní letouny

Jedním z technologicky nejnáročnějších částečně autonomních zbraňových systémů je americký bezpilotní letoun X-47B schopný autonomně vzlétat a přistávat (i na letadlových lodích), tankovat i jinak manévrovat. Ačkoli se jedná zatím jen o nevyzbrojený prototyp, je X-47B navržen tak, aby mohl nést munici. Na rozdíl od současných dronů jej operátor přímo neovládá přes dálkové ovládání, ale pouze jej monitoruje a zadává mu úkoly, které přístroj do určité míry autonomně vykonává. Podobné projekty realizuje také Spojené království a Francie, a to pod názvy Taranis a nEUROn^{18, 19}.

17 KUMAGAI, Jean. A Robotic Sentry For Korea's Demilitarized Zone. *IEEE Spectrum* [online]. 2007-03-01 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <<http://spectrum.ieee.org/robotics/military-robots/a-robotic-sentry-for-koreas-demilitarized-zone>>.

18 SAUER, Frank. Banning Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS): The way forward. International Committee for Robot Arms Control [online]. 2014-06-13 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <<http://icrac.net/2014/06/banning-lethal-autonomous-weapon-systems-laws-the-way-forward/>>.

19 Informace o dalších státech vyvíjejících drony: <<http://www.globalresearch.ca/mapping-drone-proliferation-uavs-in-76-countries/5305191>>.

4 Mezinárodní humanitární právo

V diskuzích o plně autonomních bojových systémech sehrává velmi důležitou úlohu otázka souladu jejich nasazení s mezinárodním právem. S ohledem na teoretickou možnost jejich budoucího použití ve vojenských konfliktech je proto nutno posoudit, zda jsou vůbec schopny zásady mezinárodního humanitárního práva dodržovat²⁰.

4.1 Rozlišování

Princip rozlišování je zmíněn v katalogu obyčejového humanitárního práva vydaném Mezinárodním výborem Červeného kříže (dále jen „katalog“), a to jako pravidlo č. 1 ve znění: „*Strany konfliktu musí po celý čas rozlišovat mezi civilisty a kombatanaty. Útoky mohou být zaměřeny pouze proti kombatanatům a nesmí být zaměřeny proti civilistům*“²¹. Toto pravidlo vychází z řady kodifikovaných smluv²², jejichž výčet je uveden na webových stránkách výboru, a je zároveň považováno za součást mezinárodního zvykového práva²³.

Plně autonomní zbraňové systémy vykazují značné nedostatky při aplikaci zmíněného principu. Zásadním problémem je rozlišování mezi aktivními, raněnými či vzdávajícími se kombatanaty a civilisty. Senzory jsou schopny určit, zda se jedná o člověka, ale rozpoznávání konkrétních situací a jedinců v nestrukturovaném a nehostinném prostředí nevykazuje přesvědčivé výsledky²⁴.

Rozlišovací schopnost plně autonomních zbraňových systémů bude vždy závislá na podobě velmi složitých algoritmů. Klíčovým problémem je však skutečnost, že postrádáme takovou

20 GUBRUND, Mark. The Principle of Humanity in Conflict. *International Committee for Robot Arms Control* [online]. 2012-11-19 [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://icrac.net/2012/11/the-principle-of-humanity-in-conflict/>

21 INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. The Principle of Distinction between Civilians and Combatants. *International Committee of the Red Cross: Customary IHL* [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_cha_chapter1_rule1.

22 Například Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter.

23 INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. Practice Relating to Rule 1. The Principle of Distinction between Civilians and Combatants. *International Committee of the Red Cross: Customary IHL* [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v2_rul_rule1.

24 SHARKEY, Noel E. The evitability of autonomous robot warfare. In: *International Review of the Red Cross* [online]. Volume 94 Number 886 Summer 2012 [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/review/2012/irrc-886-sharkey.pdf>.

definici civilisty, kterou bychom mohli převést do počítačového kódu. Dodatkový protokol I.²⁵ definuje civilistu negativním způsobem jako někoho, kdo není kombatanem. V případě pochybností má být jedinec považován za civilistu²⁶. Ovšem jak budeme, zejména v asymetrických konfliktech, kdy je takové rozlišení obtížné i pro člověka, spolehlivě definovat kombatanta?

4.2 Proporcionalita

Další potenciální konflikt s mezinárodním humanitárním právem vyvstává v otázce proporcionality. Katalog ve svém pravidle č. 14 uvádí: *„Zahájení útoku, u něž lze očekávat nerozlišující účinky ve vztahu k civilistům, jejich zranění nebo poškození civilních objektů, které by bylo nepřiměřené ve vztahu ke konkrétní očekávané přímé vojenské výhodě, je zakázáno.“*^{27,28}

Příznivci plně autonomních zbraňových systémů argumentují, že by mohly jednat lépe než lidé, a to díky výběru zbraně či munice páčající nejmenší vedlejší škody. Kritici však poukazují na rozhodování o samotném použití bojové síly – mezi získáním taktické výhody a potenciálním ohrožením civilních životů – které může být pro algoritmy značně problematické²⁹.

25 Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů

26 SHARKEY, Noel E. The evitability of autonomous robot warfare. In: *International Review of the Red Cross* [online]. Volume 94 Number 886 Summer 2012 [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/review/2012/irrc-886-sharkey.pdf>.

27 INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. Proportionality in Attack. *International Committee of the Red Cross: Customary IHL* [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_cha_chapter4_rule14.

28 Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů.

29 SHARKEY, Noel E. The evitability of autonomous robot warfare. In: *International Review of the Red Cross* [online]. Volume 94 Number 886 Summer 2012 [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/review/2012/irrc-886-sharkey.pdf>.

4.3 Odpovědnost

Většina dosavadních smluv a zvykových zásad počítá s možností nalezení konkrétního zodpovědného viníka případného porušení mezinárodního humanitárního práva³⁰. Eventuální nasazení autonomních prostředků však může vést k nebezpečnému rozmělnění odpovědnosti.

Zbraňové systémy ze svojí podstaty nemohou odpovídat za své jednání, natožpak být postaveny před soud. V případě jakéhokoli selhání však není jasné, kdo by měl být hnán k odpovědnosti – velitel, který rozhodl o jejich nasazení, programátor nedostatečně ošetřeného algoritmu nebo výrobce? Nebo má být „potrestáno“ zařízení?

Podle mezinárodního humanitárního práva je velitel trestně odpovědný za jednání svých podřízených, pokud je v efektivně vymahatelném nadřízeném postavení, (měřeno dle možností prevence a trestání podřízených), ví či by měl vědět o jejich zločinech a selhal v jejich prevenci či následném potrestání viníků. Vzhledem k povaze plně autonomních zařízení je efektivní kontrola a trestání podřízených zbraňových systémů prakticky vyloučena³¹.

5 Mezinárodní aktéři

Otázkou autonomních zbraňových systémů se zabývá nejen CCW, ale rovněž orgány OSN a mezinárodní nevládní organizace. Svůj postoj k ní již zaujala rovněž řada států.

5.1 Organizace spojených národů

5.1.1 Rada pro lidská práva

30. května 2013 se v Ženevě poprvé na úrovni OSN jednalo o otázce plně autonomních zbraní, a to na půdě Rady pro lidská práva. Zde řada zemí vyjádřila svůj zájem zabývat se touto problematikou a žádná z nich se nepostavila dalším jednáním, přičemž Francie a Brazílie

30 INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. Rules sorted by name. *International Committee of the Red Cross: Customary IHL* [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_rul>.

31 INTERNATIONAL COMMITTEE FOR ROBOT ARMS CONTROL. ICRC statement on legal issues to the UN CCW Expert Meeting. *International Committee for Robot Arms Control* [online]. 2014-05-15 [cit. 2014-08-07]. Dostupné z: <<http://icrac.net/2014/05/icrac-statement-on-legal-issues-to-the-un-ccw-expert-meeting/>>, další informace viz https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/irrc-870_williamson.pdf>.

doporučily CCW jako vhodnou platformu pro další diskuze. Vystoupili zde rovněž zástupci nevládních organizací³².

5.1.2 První výbor Valného shromáždění

V průběhu zasedání DISEC v roce 2013 se mnoho států poprvé vyjádřilo k otázce plně autonomních zbraní, z nichž mnohé volaly po jednání na mezinárodní úrovni. Kampaň Stop Killer Robots a další představitelé nevládních organizací vyzvali členské státy k přijetí širokého mandátu k dalším jednáním. Celkem 16 států zdůraznilo problematiku plně autonomních zbraní ve svých prohlášeních a 9 z nich předložilo jasná stanoviska. Včetně předchozího jednání HRC se tak k této otázce celkem vyjádřilo 30 zemí³³.

5.1.3 Úmluva o některých konvenčních zbraních

Ve světle technického vývoje ve vojenství, činnosti nevládních organizací a předchozí diskuze na půdě DISEC přijala CCW v listopadu 2013 rozhodnutí zařadit otázku smrtících autonomních zbraňových systémů na svůj pracovní plán a 13. až 16. května 2014 uspořádat neformální setkání expertů nad touto otázkou.

Setkání se celkem zúčastnilo 87 delegátů z celkem 117 států, které jsou smluvními stranami CCW, akademici a zástupci nevládního sektoru. Na závěr setkání 25 států a řada nevládních organizací přijaly zprávu, jež uznává, že smrtící autonomní zbraňové systémy mohou ohrozit lidskou důstojnost, nemohou porozumět respektu k hodnotě lidského života a nemají schopnost určit, kdy lze někoho o život připravit. Zpráva bude diskutována na výročním setkání vysokých smluvních stran v listopadu 2014. Očekává se, že zde bude potvrzen mandát k pokračování procesu, možná v podobě formálních a delších expertních setkání, neboť žádný ze států se nepostavil proti a 14 z 25 zemí vyjádřilo poděkování za proaktivní přístup občanské společnosti³⁴.

32 CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS. Consensus killer robots must be addressed. *Campaign to Stop Killer Robots* [online]. 2013-05-28 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <<http://www.stopkillerrobots.org/2013/05/nations-to-debate-killer-robots-at-un/>, další informace viz <http://www.article36.org/weapons-review/states-discuss-un-expert-report-on-lethal-autonomous-robotics/>>.

33 CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS. More states speak out at UN. *Campaign to Stop Killer Robots* [online]. 2013-10-30 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <<http://www.stopkillerrobots.org/2013/10/unga2013/>>.

34 SAUER, Frank. Autonomous Weapons Systems. Humanising or Dehumanising Warfare?. In: *Global Governance Spotlight* [online]. 2014 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <http://icrac.net/wp-content/uploads/2014/06/GGS_04-2014_Sauer_2014-06-13_en.pdf>.

Účelem CCW je zakázat či omezit použití specifických typů konvenčních zbraní způsobujících nadměrné utrpení nebo majících nerozlišující účinky. Její gró tvoří samotná rámcová Úmluva upravující obecné zásady a k ní jsou připojeny jednotlivé dodatkové protokoly. Ty obsahují veškeré zákazy a omezení vztahující se na zbraně a zbraňové systémy. Tato struktura CCW zajišťuje potřebnou flexibilitu. CCW byla uzavřena 10. října 1980 v Ženevě a platí od prosince 1983. Dosud k ní bylo připojeno pět dodatkových protokolů omezujících tříštivé zbraně, protipěchotní miny, zápalné zbraně a trvale oslepující laserové zbraně³⁵.

5.2 Státy

Stanoviska jednotlivých států prezentovaná v průběhu ženevského expertního setkání lze nalézt přehledně seřazená na webových stránkách CCW³⁶ a některé starší pozice jsou rovněž k dispozici na stránkách kampaně Stop Killing Robots³⁷. Skutečná stanoviska mnoha států lze však nejlépe dovozovat z jimi uskutečňované politiky a případného nasazení a vývoje částečně autonomních zbraňových systémů.

Pět smluvních stran CCW (Kuba, Ekvádor, Egypt, Pákistán a Svatý stolec) v Ženevě volalo po zákazu smrtelných autonomních zbraňových systémů a žádný stát se otevřeně nepostavil na obranu jejich vývoje a nasazení. Izrael, USA a Česká republika zdůraznily, že tyto systémy mohou přinášet i určité výhody. Mnoho ostatní zemí (Německo, Rakousko, Francie, Norsko, Nizozemí, Švýcarsko a Spojené království) požaduje garance smysluplné lidské kontroly (meaningful human control) nad ozbrojenými silami, která však zůstává právně nedefinována.³⁸

35 The Convention on Certain Conventional Weapons. THE UNITED NATIONS OFFICE AT GENEVA. *The United Nations Office at Geneva* [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z:

<[http://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/4F0DEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument](http://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/4F0DEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument)>.

36 Viz

<[http://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/6CE049BE22EC75A2C1257C8D00513E26?OpenDocument](http://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/6CE049BE22EC75A2C1257C8D00513E26?OpenDocument)>.

37 Viz <<http://www.stopkillerrobots.org/2013/10/unga2013/>>.

38 SAUER, Frank. Banning Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS): The way forward. International Committee for Robot Arms Control [online]. 2014-06-13 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z:

<<http://icrac.net/2014/06/banning-lethal-autonomous-weapon-systems-laws-the-way-forward/>>.

5.3 Nevládní organizace

Velmi důležitou roli sehrávají kampaň Stop Killer Robots a její zakládající organizace ICRC, o nichž bylo pojednáno v úvodu. Cílem této kampaně je preventivní a komplexní zákaz vývoje, produkce a použití plně autonomních zbraní, a to prostřednictvím nové mezinárodní smlouvy i skrze národní legislativu³⁹. Vzhledem ke stále pokračujícímu vývoji zbraní s vyšší mírou autonomie došlo k revizi cílů ICRC, který vyjma totožného cíle s kampaní požaduje zahájení diskuzí nad omezením a transparentností dálkově ovládaných automatických systémů, zákazem nových druhů automatických nosičů jaderných zbraní a zákazem robotických vesmírných zbraní⁴⁰.

Dalším z aktérů v nevládní sféře je nezisková organizace Article 36 odkazující na stejnojmenný článek Dodatkového protokolu I k Ženevské úmluvě, který před nasazením nových bojových prostředků zavazuje státy prověřit jejich kompatibilitu s mezinárodním právem. Organizace v současnosti ve vztahu k autonomním zbraňovým systémům prosazuje zmíněný koncept meaningful human control⁴¹.

6 Závěr

Autonomizace bojových systémů na jednu stranu skýtá řadu výhod. Přenos rozhodovacích procesů na zbraňové systémy odstraňuje problém s komunikační linkou mezi operátorem a zařízením, která je zranitelná vůči odhalení, rušení či nepřátelskému převzetí. Zároveň přináší zkrácení časové prodlevy mezi akcí a reakcí – odpadá nutnost rozhodnutí vzdáleného lidského operátora. Autonomní zbraně jsou odolné vůči strachu, stresu, přehnaným reakcím a dle některých pozorovatelů mohou dokonce lépe reflektovat humanitární hlediska. Takové přístroje rovněž dosud postrádají pud sebezáchovy. Další z výhod autonomizace je výrazné zlepšení efektivity a úsporný potenciál plynoucí z nižších personálních nákladů.

39 CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS. Call to Action. *Campaign to Stop Killer Robots* [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <<http://www.stopkillerrobots.org/call-to-action/>>.

40 INTERNATIONAL COMMITTEE FOR ROBOT ARMS CONTROL. ICRC's new mission statement. *International Committee for Robot Arms Control* [online]. 2014-07-25 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <<http://icrac.net/statements/>>.

41 Autonomous weapons, meaningful human control and the CCW. ARTICLE 36. *Article 36* [online]. 2014-05-21 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <<http://www.article36.org/weapons-review/autonomous-weapons-meaningful-human-control-and-the-ccw/>>.

S případným nasazením autonomních zbraňových systému se však pojí řada rizik. Z vojenské perspektivy vzniká jisté napětí mezi operujícími autonomními systémy a velitelskými strukturami a velký problém představuje také pravděpodobná nekompatibilita s mezinárodním humanitárním právem.

Ačkoli je nasazení plně autonomních zbraňových systémů stále v nedohlednu, potenciální rizika s ním spojená jsou důvodem, aby se touto otázkou zabývalo mezinárodní společenství. Diskuze na všech relevantních úrovních jsou vzhledem k pokračujícímu vývoji zbraní s vyšší mírou autonomie skutečnou nutností. Jejich úplný zákaz je jednou z alternativ, pak ovšem vyvstává otázka vymahatelnosti takového opatření. Je tedy schůdnější cesta stanovení podmínky smysluplné lidské kontroly (meaningful human control)? Na takové i jiné otázky je třeba nalézt odpovědi dříve, než budou plně autonomní zbraňové systémy nasazeny, neboť poté se šance na jejich všeobecný zákaz sníží na minimum.

Doporučené zdroje

Podklady pro jednání ženevského expertního setkání CCW:

- [http://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/8FA3C2562A60FF81C1257CE600393DF6?OpenDocument](http://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/8FA3C2562A60FF81C1257CE600393DF6?OpenDocument)

Stanoviska států pro jednání ženevského expertního setkání CCW:

- [http://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/6CE049BE22EC75A2C1257C8D00513E26?OpenDocument](http://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/6CE049BE22EC75A2C1257C8D00513E26?OpenDocument)

Webové stránky pojednávající o LAWS:

- www.stopkillerrobots.org
- www.icrac.net
- www.article36.org
- www.unog.ch
- www.icrc.org

Použité zdroje

ARTICLE 36. *Autonomous weapons, meaningful human control and the CCW*. [online]. 2014-05-21 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <http://www.article36.org/weapons-review/autonomous-weapons-meaningful-human-control-and-the-ccw/>

CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS. *Call to Action*. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.stopkillerrobots.org/call-to-action/>

CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS. *Consensus killer robots must be addressed*. [online]. 2013-05-28 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <http://www.stopkillerrobots.org/2013/05/nations-to-debate-killer-robots-at-un/>

CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS. *First UN meeting on killer robots*. [online]. 2014-05-05 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://www.stopkillerrobots.org/2014/05/ccwun/>

CAMPAIGN TO STOP KILLER ROBOTS. *More states speak out at UN*. [online]. 2013-10-30 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <http://www.stopkillerrobots.org/2013/10/unga2013/>

DOCHERTY, Bonnie. HUMAN RIGHTS WATCH. *Losing humanity: the case against killer robots* [online]. New York, N.Y.: Human Rights Watch, 2012 [cit. 2014-07-06]. ISBN 15-643-2964-X. Dostupné z: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/arms1112_ForUpload.pdf

GUBRUND, Mark. *The Principle of Humanity in Conflict*. [online]. 2012-11-19 [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://icrac.net/2012/11/the-principle-of-humanity-in-conflict/>

INTERNATIONAL COMMITTEE FOR ROBOT ARMS CONTROL. *ICRAC statement on legal issues to the UN CCW Expert Meeting*. [online]. 2014-05-15 [cit. 2014-08-07]. Dostupné z: <http://icrac.net/2014/05/icrac-statement-on-legal-issues-to-the-un-ccw-expert-meeting/>

INTERNATIONAL COMMITTEE FOR ROBOT ARMS CONTROL. *ICRAC's new mission statement*. [online]. 2014-07-25 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: <http://icrac.net/statements/>

INTERNATIONAL COMMITTEE FOR ROBOT ARMS CONTROL. *Who We Are*. [online]. [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://icrac.net/who/>

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *Practice Relating to Rule 1. The Principle of Distinction between Civilians and Combatants*. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v2_rul_rule1

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *Proportionality in Attack*. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_cha_chapter4_rule14

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *Rules sorted by name*. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_rul

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *The Principle of Distinction between Civilians and Combatants*. [online]. [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_cha_chapter1_rule1

KUMAGAI, Jean. A Robotic Sentry For Korea's Demilitarized Zone. *IEEE Spectrum* [online]. 2007-03-01 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://spectrum.ieee.org/robotics/military-robots/a-robotic-sentry-for-koreas-demilitarized-zone>

SAUER, Frank. Autonomous Weapons Systems. Humanising or Dehumanising Warfare?. In: *Global Governance Spotlight* [online]. 2014 [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: http://icrac.net/wp-content/uploads/2014/06/GGS_04-2014_Sauer_2014-06-13_en.pdf

SAUER, Frank. *Banning Lethal Autonomous Weapon Systems (LAWS): The way forward*. [online]. 2014-06-13 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://icrac.net/2014/06/banning-lethal-autonomous-weapon-systems-laws-the-way-forward/>

SHARKEY, Noel E. The evitability of autonomous robot warfare. In: *International Review of the Red Cross* [online]. Volume 94 Number 886 Summer 2012 [cit. 2014-07-07]. Dostupné z: <http://www.icrc.org/eng/assets/files/review/2012/irrc-886-sharkey.pdf>

STOP KILLER ROBOTS CAMPAIGN. *Who We Are*. [online]. [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: <http://www.stopkillerrobots.org/coalition/>

THE UNITED NATIONS OFFICE AT GENEVA. *Report of the 2014 informal Meeting of Experts on: Advanced version* [online]. 2014 [cit. 2014-07-06]. Dostupné z: [http://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/350D9ABED1AFA515C1257CF30047A8C7/\\$file/Report_AdvancedVersion_10June.pdf](http://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/350D9ABED1AFA515C1257CF30047A8C7/$file/Report_AdvancedVersion_10June.pdf)

THE UNITED NATIONS OFFICE AT GENEVA. *The Convention on Certain Conventional Weapons*. [online]. [cit. 2014-07-28]. Dostupné z: [http://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/4F0DEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument](http://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/4F0DEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument)

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní
partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky